

Handledarutbildning i Karlstadmodellen

Bakgrund

Karlstadmodellen är namnet på en modell till språkträning som varit i utveckling sedan slutet av 1970-talet under ledning av professor Iréne Johansson. Modellen har utvecklats i samarbete mellan personer i behov av språkträning, föräldrar, personal och forskare. Under åren 1978-1990 växte modellen fram genom forskning och kurser motsvarande 60p vid Institutionen för lingvistik vid Umeå universitet och mellan 1990-2003 på motsvarande sätt vid Institutionen för pedagogik vid Karlstad universitet (då 20-80p). Landsting och kommuner har samverkat på olika sätt och forskning, praxis och kunskapsspridning har gått hand i hand. I takt med nya erfarenheter, nya samarbetspartners och fördjupade kunskaper har sedan 2003 utvecklingsarbetet av modellen fortsatt genom Karlstadmodellen AB.

Karlstadmodellen är inte avgränsad till ålder eller diagnos. Modellen har tillämpats på barn, unga och vuxna med eller utan en diagnos. Många har haft nedsatt kognitiv utveckling eller perceptionsstörning i tillägg till sin språkstörning men många har bara haft sin språkproblematik, vissa därför att de har ett annat modersmål. Karlstadmodellen är en modell och inte en metod.

Inom Karlstadmodellen ses språkträning som ett redskap för att bereda individen med språkstörning ett så gott liv som möjligt. Samtidigt betraktas språkträning som ett projekt för demokratin i samhället. Att kunna påverka och låta sig påverkas av andra är demokratins signum. Människans språk blir med detta synsätt både demokratins förutsättning och dess inträdesbiljett.

Utbildningens syfte

Utbildningens yttersta syfte är att kvalitetssäkra handledning i Karlstadmodellen genom att utbilda personer som önskar verka som handledare i enlighet med Karlstadmodellens vision och pedagogiska filosofi.

Utbildningen vänder sig till

Utbildningen vänder sig till personer med minst tvåårig eftergymnasial utbildning, erfarenhet av språkstörning eller motsvarande kompetens.

Kursuppläggning

Utbildningen är problembaserad och förutsätter att kursdeltagarna aktivt i sin egen vardag prövar, följer upp och utvärderar kursinnehållet. Ett basinnehåll och en baslitteratur är gemensam och obligatorisk. Utöver denna bas kommer innehåll och litteratur att individualiseras utifrån kursdeltagarnas problem och problemlösningsprocess.

Kursdeltagande förutsätter att varje deltagare

- har en egen kasusperson. Dennes utveckling av kommunikation, språk och tal och/eller alternativ kommunikativ utveckling följs genom hela kursen
- arbetar aktivt med handledning i nätverksform och uppläggning av språkträning till kasuspersonen under hela kursen
- deltar aktivt i studiegrupp i perioder mellan kurssammankomster. Studiegrupperna kan vara nätbaserade
- närvarar vid minst 80% av kursmötena och deltar aktivt vid alla kurssammankomster

Den grundläggande strukturen på utbildningen är följande arbetsformer.

Individuellt arbete som genomförs i perioder mellan sammankomsterna. Detta arbete består av litteraturstudier, reflektionsarbete och praktiskt arbete kring kasuspersonen.

Grupparbete i fasta lärgrupper, tillfälliga tvärgrupper och helgrupp som genomförs både vid sammankomsterna och mellan sammankomsterna. En del av gruppernas arbete kommer att ske via nätet.

Föreläsningar och lektioner som förekommer vid sammankomsterna för att introducera ett ämne, initiera vissa frågeställningar, strukturera innehållet och i viss mån driva på processerna.

Portfolio teknik introduceras vid första mötet som en teknik i det individuella arbetet i perioder mellan sammankomsterna. Varje sammankomst kommer att ha ett portfolio seminarium.

Collective remembering som teknik innebär att man minns tillsammans på ett strukturerat sätt. Denna teknik introduceras dels för att deltagarna ska bli medvetna om gemensamma tankemönster i den grupp de tillhör, dels som en teknik att använda i handledningssammanhang.

Mikro-workshops kommer att användas som en genomgående teknik under hela kursperioden. Grundläggande egenskaper i denna teknik är den kommunikativa och demokratiska strukturen; allas rättigheter till lika stort talarutrymme samt allas skyldigheter att lyssna till andras inlägg. Under hela utbildningen kommer en workshop att ägnas åt nätverksarbete som den grundläggande handledningsformen i Karlstadmodellen.

Kamratgranskning innebär att deltagarna läser, diskuterar och ger kritik på varandras skriftliga redovisningar.

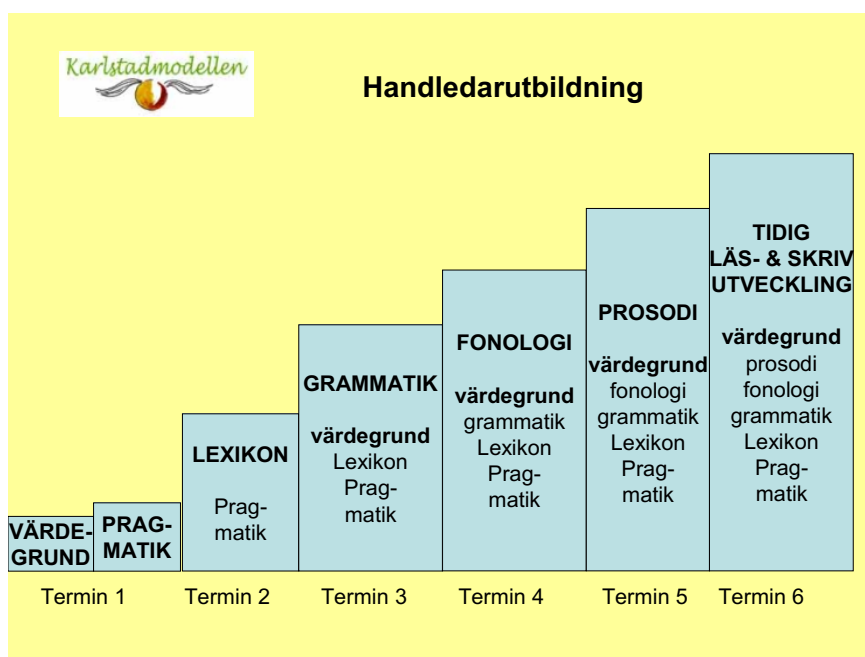
Deltagarna kommer att pröva olika modeller till förändringsarbete, dels som ett led i den egna kompetensutveckling, dels som möjliga modeller för att bearbeta problem i vardagen. Det

gemensamma för dessa modeller är att egen erfarenhet, reflektion, samtal och gemensam begreppsbildning ses som huvudingredienser.

Utbildningens mål

Utbildningen består av 7 moduler vilka bygger på varandra (se figur 1). Varje modul har ett specifikt fokus vilket behandlas teoretiskt och i praxis på olika utvecklingsnivåer. De olika foci bygger på varandra och gör utbildningens innehåll successivt alltmer komplext. Teoriavsnitten syftar till att ge kursdeltagarna sammanhang och möjligheter att förklara och förstå samt kommunicera det som övas i praxis.

I varje modul övar kursdeltagarna transkription och analys av kaspersonen som ett led i bedömning av dennes språkligt/kommunikativa kompetens. Denna bedömning ligger till grund för antaganden om nästa utvecklingszon vilket i praktiken betyder att man upprättar mål och föreslår metoder och material i språkträningen. Inom varje modul kommer kursdeltagarna att skriva ett språkligt-kommunikativt åtgärdsplan för kaspersonen. Åtgärdsplanen omsättes i handling genom att kursdeltagarna handleder föräldrar och pedagogisk personal i kaspersonernas dagliga miljöer. Efter prövning av dokumenten granskas de och dess utfall kritiskt vid efterföljande kursmöte.

Modul 1. Värdegrund (6 veckor).

Modul 1 skall förankra kunskaper och insikter om de förutsättningar, ideal och dygder som utgör de grundläggande värdena i vår kultur samt hur dessa bestämmer våra attityder och reaktioner inför olika fenomen. Kursen skall främja såväl förståelse för mångfald mellan människor som förmåga till inlevelse med andras levnadsvillkor. Kursen skall ge medvetenhet om kulturarbetets betydelse för identitet, attityder och utanförskap. Kursen skall vidga perspektiven på begreppen demokrati, frihet, jämlikhet, människovärde,

mänskliga rättigheter, rättvisa och bemötande. Kursen ska också ge insikter om olika sätt att se på relationen mellan verklighet- kunskap - människa.

Modul 1 är grundläggande i hela utbildningen. Den kommer därför att följas upp, fördjupas och nyanseras under samtliga moduler.

Modul 2. Pragmatik (16 veckor)

Modul 2 skall ge kunskaper om grundläggande begrepp och teorier inom pragmatik. Modulen ska ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av pragmatik. Modulen ska ge förståelse för AKK , speciellt i den pragmatiska utvecklingen. Modulen ska ge kännedom grundläggande pedagogiska begrepp och olika metoder till stimulering av pragmatik. Modulen ska ge färdighet i att spela in, transkribera och analysera pragmatik samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik.

Under modul 2 introduceras handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”. Denna handledningsmodell kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under utbildningens samtliga moduler.

Modul 3. Lexikon (20 veckor)

Modul 3 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om ord och ordförråd. Modulen ska också ge kunskaper både om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av lexikon. Modulen ska ge förståelse för AKK , speciellt i utvecklingen av ord och ordförråd. Modulen ska ge kännedom om grundläggande pedagogiska begrepp och olika metoder till stimulering av lexikon. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera lexikon samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med specifik inriktning mot pragmatik och lexikon.

Modul 3 skall ge fördjupning av värdegrund och handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”

Modul 4. Grammatik (20 veckor)

Modul 4 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om syntax och morfologi. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av grammatik. Modulen ska ge förståelse för fördelar och nackdelar med tecken och skrift som AKK , speciellt i utvecklingen av syntax och morfologi. Modulen ska ge kännedom om tydliggörande pedagogik och olika metoder till stimulering av grammatik. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in,

transkribera och analysera syntax och morfologi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon och grammatik.

Modul 4 skall ge fortsatt fördjupning av värdegrund och handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”

Modul 5. Fonologi (20 veckor)

Modul 5 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om fonologi. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av fonologi. Modulen ska ge förståelse för strukturella likheter mellan fonologi, kirologi och grafologi. Modulen skall ge insikter om olika metoder till stimulering av fonologi.. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera fonologi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik och fonologi.

Modul 5 skall ge fortsatt fördjupning av värdegrund och handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”

Modul 6. Prosodi (20 veckor)

Modul 6 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om prosodi. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av prosodi. Modulen ska ge kännedom om olika metoder till stimulering av prosodi. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera prosodi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik, fonologi och prosodi.

Modul 6 skall ge fortsatt fördjupning av värdegrund och handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”

Modul 7. Tidiga stadier i Läs och skrivutveckling (20 veckor)

Modul 7 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om skriften. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om tidiga stadier i barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av skriften. Modulen ska ge insikter om skriften som medel (AKK) och som mål i sig. Modulen ska ge pedagogiska grundbegrepp inom tidiga läs- och skrivundervisningen och olika metoder till stimulering av tidiga stadier läs- och

skrivutveckling. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och analysera skriftutveckling samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik, fonologi, prosodi och tidig läs och skrivutveckling.

Under modul 7 avslutas fördjupningen i värdegrund och handledningsmodellen ”Sociala nätverk som pedagogisk resurs”

Utbildningens kriterier för certifiering till Handledare i Karlstadmodellen – se certifieringsdokumentet.

Kursdatum våren 2019

Under förutsättning att tillräckligt många deltagare anmäler sig infaller höstens kursmöten följande datum: 18-21 januari, 15-16 mars, 10-11 maj.

Tidsåtgång

Utbildningen ges på distans och sträcker sig över sex terminer. Varje termin innefattar 3 obligatoriska kursmöten á 2 dagar (Det första kursmötet termin 1 omfattar 4 dagar). I perioderna mellan kursmötena arbetar kursdeltagarna individuellt och i studiegrupper. Studiegrupperna kan ha nätbaserade mötesplatser. Studietakten är beräknad att inte överstiga 50% av heltidsarbete.

Examination

Examination sker kontinuerligt inom varje modul. Se certifieringsdokument för kriterier för godkänd.

Utbildningsansvarig

Professor Iréne Johansson

Information

Information kring utbildningens innehåll och utformning ges av:

Professor Iréne Johansson

e-mail: karlstadmodellen@gmail.com